

14. PAŃSTWO I SPOŁECZEŃSTWO: struktura państwa, urzędy, organizacje międzynarodowe, konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, przestępczość, polityka społeczna*, partie i politycy*, kościoły i religie*, gospodarka*

14a.mp3 długość nagrania: 08:28

Struktura państwa, urzędy

ambasada / ambasador	embassy / ambassador
dyplomata / dyplomatyczny	diplomat / diplomatic
dyplomacja	diplomacy
burmistrz	mayor
demokracja / demokratyczny	democracy / democratic
dyktatura / dyktator	dictatorship / dictator
monarchia / monarcha	monarchy / monarch
ekonomia, gospodarka	economy
ekonomista	economist
ekonomiczny, rentowny	economic

www.maturazangielskiego.net - bezpłatne materiały, zadania, ogłoszenia, forum, książki...

Ministerstwo	Ministry
np. Ministerstwo Finansów	the Ministry of Finance
naród	the people
parlament	Parliament
partia	party
polityka	politics
polityka ugrupowania	policy
polityk	politician
polityczny	political
poseł, posłanka	Member of Parliament (M.P.)
premier / prezydent	prime minister / president
głowa państwa	head of state
rada miejska	town council, city council
radni	(town/city) councillors
ratusz	town hall, city hall
rząd	government, the Cabinet
samorząd	local government
wybory / wybierać	election / to elect

dyskutować / głosować na kogoś	to debate / to vote for <i>sb</i>
mówić / obiecywać (reformy)	to speak / to promise (reforms)
popierać coś	to support <i>sth</i> , to be (strongly) in favour of <i>sth</i>
być przeciwnym czemuś	to be (strongly) against <i>sth</i>
wygłosić mowę / mowa	to make a speech / speech

⏬ 03:07

emigrować	to emigrate
emigracja	emigration
emigrant	emigrant
gęsto zaludniony	densely populated
słabo zaludniony	sparsely populated
hymn / flaga narodowa	national anthem / national flag
kraj	country
kraj ojczysty	mother country, native country
kraje rozwinięte	developed countries
kraje rozwijające się	developing countries
kraje rozwinięte	the First World
kraje Trzeciego Świata	the Third World
królestwo / imperium	kingdom / empire

obywatel / obywatelstwo	citizen / citizenship
stan / region / województwo	state / region / province
zagranica	foreign country, abroad
mieszkać za granicą	to live abroad

⏬ 04:32

Kontynenty

Afryka - Africa
 Ameryka Południowa - South America
 Ameryka Północna - North America
 Antarktyda - Antarctica
 Australia - Australia
 Azja - Asia
 Europa - Europe

(Europa Środkowa - Central Europe
 Europa Wschodnia - Eastern Europe
 Europa Zachodnia - Western Europe
 Bliski Wschód - the Middle East
 Daleki Wschód - the Far East)

⏬ 05:17

Państwa europejskie

Anglia - England
 Austria - Austria
 Belgia - Belgium
 Białoruś - Belarus
 Bułgaria - Bulgaria
 Chorwacja - Croatia
 Czechy - the Czech Republic
 Dania - Denmark
 Finlandia - Finland
 Francja - France
 Grecja - Greece
 Hiszpania - Spain
 Holandia - Holland
 Irlandia - Ireland

Niemcy - Germany
 Polska - Poland
 Portugalia - Portugal
 Rosja - Russia
 Rumunia - Romania
 Słowacja - Slovakia
 Słowenia - Slovenia
 Szwajcaria - Switzerland
 Szwecja - Sweden
 Ukraina - the Ukraine
 Walia - Wales
 Węgry - Hungary
 Wielka Brytania - Great Britain, the UK
 Włochy - Italy

⏬ 06:58

Pozostałe państwa (wybrane)

Australia - Australia
 Brazylia - Brazil
 Chile - Chile
 Chiny - China
 Egipt - Egypt

Japonia - Japan
 Kanada - Canada
 Meksyk - Mexico
 Nowa Zelandia - New Zealand
 Stany Zjednoczone - the USA

07:33

Wybrane miasta

Berlin - Berlin
 Florencja - Florence
 Kraków - Krakow, Cracow
 Londyn - London
 Madryt - Madrid
 Moskwa - Moscow
 Nowy Jork - New York

Paryż - Paris
 Pekin - Beijing
 Praga - Prague
 Rzym - Rome
 Warszawa - Warsaw
 Wenecja - Venice
 Wiedeń - Vienna

14b.mp3 długość nagrania: 01:20

Organizacje międzynarodowe

Unia Europejska	European Union, the EU
Parlament Europejski	European Parliament
Europejska Organizacja Współpracy Gospod.	EFTA (European Free Trade Association)
Czerwony Krzyż	the Red Cross
Greenpeace	Greenpeace
NATO	NATO (North Atlantic Treaty Organization)
ONZ	UN (United Nations)
Światowa Organizacja Handlu	WTO (World Trade Organization)
Światowa Organizacja Zdrowia	WHO (World Health Organization)

tożsamość narodowa	national identity
poczucie tożsamości narodowej	feelings of national identity
waluta europejska	European currency
wspólna polityka	common policy

14c.mp3 długość nagrania: 03:51

Konflikty wewnętrzne i międzynarodowe

armia, wojsko	army
iść do wojska	to join the army, to sign up for the army

materiały pochodzą z książki Tematyczny słownik polsko-angielski, www.enstet.pl

wstąpić do wojska	to enlist
służyć w wojsku	to serve in the army
bomba	bomb
bombardować	to bomb
podłożyć bombę	to plant a bomb
bronić / atakować	to defend / to attack
cel	target
czołg	tank
dowództwo / dowodzić / dowódca	command / to command / commander
flota / okręt wojenny / załoga	fleet / warship / crew
konflikt zbrojny	armed conflict
koszary	barracks
obóz	camp
kwatera główna	headquarters
marynarka wojenna / siły powietrzne	the Navy / the Air Force
okrażać	to surround
partyzant / wojna partyzancka	guerrilla / guerrilla warfare
piechota	infantry
pocisk / torpeda	missile / torpedo
poddanie się / poddawać się	surrender / to surrender
pokój	peace
podpisać traktat pokojowy	to sign a peace treaty
uzgadniać warunki porozumienia	to discuss the terms of a treaty
porozumienie, umowa, zgoda	agreement
dojść do porozumienia	to come to an agreement (on sth)
sankcje	sanctions
sankcje handlowe/ekonomiczne	trade sanctions/economic sanctions
siły specjalne / siły zbrojne	special forces / the armed forces
sojusz / sojusznik	alliance / an ally
wojna	war
wypowiedzieć wojnę (państwu)	to declare war (on a country)
być w stanie wojny z...	to be at war with...
prowadzić wojnę przeciwko...	to wage war against...
wojskowy / wojsko	military / the military
wygrać / przegrać (bitwę)	to win / to lose (a battle)
zaginiony w akcji	missing in action, lost in action
zawieszenie broni	ceasefire
ogłosić zawieszenie broni	to declare a ceasefire

www.maturazangielskiego.net - bezpłatne materiały, zadania, ogłoszenia, forum, książki...

ogłosić warunkowe zaw. broni	to declare a conditional ceasefire
ogłosić bezwarunkowe zaw. broni	to declare an unconditional ceasefire
żołnierz	soldier

14d.mp3 długość nagrania: 08:26

Przestępczość

gangster / gang	gangster / gang
handlarz narkotyków	drug dealer
sprzedawać narkotyki	to sell drugs
sprzedawca narkotyków	pusher
morderca / zamordować	murderer / to murder
oszust / oszustwo	fraudster / fraud
podpalacz / podpalenie	arsonist / arson
policjant, policjantka / policja	policeman, policewoman / police
policjant, policjantka	police officer
porywacz / porywacz samolotów	kidnapper / hijacker
porywać / porywać samolot	to kidnap / to hijack
przestępca / przestępstwo	criminal / crime
popęlnić przestępstwo	to commit a crime/an offence
zmusić kogoś do...	to force someone to...
naciskać, żeby ktoś coś zrobił	to pressure someone into doing <i>sth</i>
szantażysta / szantaż / szantażować	blackmailer / blackmail / to blackmail (someone)
szpieg / szpiegostwo	spy / espionage
terrorysta / terroryzm	terrorist / terrorism
wandal / niszczyć	vandal / to destroy, to do damage
wandalizm	vandalism
włamywacz / włamanie / włamać się	burglar / break-in / to break in
włamać się do czyjegoś domu	to break into <i>someone's</i> home
zakładnik	hostage
Wzięto go jako zakładnika.	He was taken hostage.
zdrajca / zdradzać / zdrada	traitor / to betray / betrayal
złodziej	thief (liczba mnoga - thieves)
złodziej kieszonkowy	pickpocket
przeszukać czyjąś torebkę	to go through <i>someone's</i> handbag
wyrwać komuś torebkę	to snatch <i>someone's</i> handbag

materiały pochodzą z książki Tematyczny słownik polsko-angielski, www.enset.pl

02:58

aresztowanie / aresztować / w areszcie	arrest / to arrest / in custody
bójka, walka / bić się, walczyć	fight / to fight
pobić	to beat <i>someone</i> up
został pobity	he was (badly) beaten up
broń / pistolet / strzelać	weapon / gun / to fire, to shoot
falszerstwo / fałszować / fałszerz	forgery / to forge / forger
grzywna, mandat	fine
gwałt / gwałcić kogoś	rape / to rape <i>someone</i>
Została zgwałcona.	She was raped.
gwałciciel	rapist
komisariat policji	police station
kradzież w sklepie / złodziej (w sklepie)	shoplifting / shoplifter
molestowanie seksualne / molestować	sexual harassment / to molest <i>someone</i>
okup / płacić okup	ransom / to pay the ransom
rabunek, napad / rabować	robbery / to rob
złodziej	robber
kraść	to steal
trucizna	poison
zatrucić się / zatrucić kogoś	to be poisoned / to poison <i>someone</i>

dać komuś łapówkę / łapówkarstwo	to bribe <i>someone</i> / bribery
łapówka	bribe
grozić / groźba	to threaten / threat
napadać kogoś / bandyta	to mug / mugger
napad na ulicy	mugging
oszukiwać / (ujść z życiem)	to cheat / (to cheat death)
przyłapać kogoś na gorącym uczynku	to catch <i>sb</i> red-handed
	to catch <i>sb</i> in the act
trzymać kogoś w areszcie / areszt	to keep <i>sb</i> in custody / custody
złamać prawo / popełnić przestępstwo	to break the law / to commit a crime

Sąd

05:56

adwokat, prawnik	lawyer, również: solicitor, barrister, USA: attorney
podejrzany / podejrzewać / dowód	suspect / to suspect / evidence
winnie / niewinny	guilty / not guilty, innocent
świadek / być świadkiem	witness / to witness

www.maturazangielskiego.net - bezpłatne materiały, zadania, ogłoszenia, forum, książki...

świadek naoczny	eye witness
sędzia / sędziować	judge / to judge
wyrok, orzeczenie	judgment (pisownia <i>judgement</i> jest również poprawna)
być aresztowanym	to be under arrest
Jesteś aresztowany.	You're under arrest.
cela więzienna	prison cell
kara śmierci	capital punishment, death penalty
czekać na wyrok śmierci	to be on death row
kara więzienia	prison sentence
kara dożywocia	life sentence / life imprisonment
kaucja	bail
Został zwolniony za kaucją.	He was released on bail.
Została zwolniona bez postawienia zarzutów.	She was released without charge.
prawo	law
proces / Został skazany na...	trial / He was sentenced to...
przyznać się do winy	to plead guilty
sąd / podawać do sądu	court / to take <i>sb</i> to court
sprawa	case
werdykt, orzeczenie / ogłosić werdykt	verdict / to announce the verdict
więzienie / iść do więzienia / więzień	prison / to go to prison / prisoner
wnieść sprawę przeciwko komuś	to sue <i>sb</i> , to file a lawsuit against <i>sb</i>

14e.mp3 długość nagrania: 08:59

Polityka społeczna*, partie i politycy*, kościoły i religie*, gospodarka*

Polityka społeczna, partie i politycy

➔ **Patrz również:** struktura państwa, urzędy, pkt 14A, str. 141.

partia	party
Partia Pracy	the Labour Party
Partia Konserwatywna	the Conservative Party
Partia Liberalnych Demokratów	the Liberal Democrat Party
Partia Zielonych	the Green Party
Partia Republikańska	the Republican Party

materiały pochodzą z książki *Tematyczny słownik polsko-angielski*, www.enet.pl

Partia Demokratyczna	the Democratic Party
niezależny kandydat	an independent candidate
kandydować	to stand for election
polityka / polityk	politics / politician
polityka ugrupowania	policy
konserwatywny	conservative
liberalny	liberal
radykalny	radical
lewicowy / prawicowy	left wing / right wing
republikanin / demokrata	republican / democrat
opozycja / koalicja	the opposition / coalition
spotkanie na szczycie	summit (conference/meeting)
opieka społeczna, również USA: zasiłek	welfare; również: social services, welfare state
ubezpieczenia społeczne	social welfare
izba niższa/wyższa	lower house / upper house
przejęcie władzy	takeover
sesja, posiedzenie / mówca	session / speaker

Kościoły i religie

⬇ 01:55

chrześcijaństwo	Christianity
buddyzm	Buddhism
islam	Islam
katolicyzm	Catholicism
protestantyzm	Protestantism
judaizm	Judaism

Bóg / Wierzę w Boga.	God / I believe in God.
Chrystus	Christ
anioł / diabeł	angel / devil
grzesznik / grzeszyć	sinner / to sin
ateista	atheist
Żyd	Jew
muzułmanin	Muslim
chrześcijanin	Christian
protestant	Protestant
katolik	(Roman) Catholic

www.maturazangielskiego.net - bezpłatne materiały, zadania, ogłoszenia, forum, książki...

ortodoksyjny	orthodox
biskup / arcybiskup	bishop / archbishop
kapłan, ksiądz / pastor	priest / vicar
męczennik	martyr
mnich	monk
papież	pope
Jan Paweł II	John Paul II
Benedykt XVI	Benedict XVI
pielgrzym / pielgrzymka	pilgrim / pilgrimage
ić na pielgrzymkę	to go on a pilgrimage
zakonnica	nun
klasztor żeński/męski	convent/monastery
Biblia / Koran	the Bible / the Koran
kościół / katedra / kaplica / meczet	church / cathedral / chapel / mosque
świątynia / synagoga	temple / synagogue
modlitwa / modlić się	prayer / to pray
msza	mass
nawracać na...	to convert to...
osoba nawrócona na...	a convert to...
wierzyć w...	to believe in...
wygłaszać kazanie	to preach
niebo / piekło	heaven / hell
raj / czyściec	paradise / purgatory
ołtarz	altar
sekty	sects, religious sects
święty	saint
święta wojna	holy war, (w islamie) jihad
wiara / osoba wierząca	faith / believer

Gospodarka

05:36	
cena	price
cena zbytu	selling price
wojna cenowa	price war
czysty zysk / mieć z czegoś zysk	clear profit / to make a profit on <i>sth</i>
gospodarka	economy
gospodarka planowa/rynkowa	planned economy/market economy

materiały pochodzą z książki Tematyczny słownik polsko-angielski, www.enset.pl

gospodarka wolnorynkowa	free-market economy
wolny rynek / Wspólny Rynek	free market / the Common Market
handel	trade, commerce
handel detaliczny/hurtowy	retail/wholesale trade
handel krajowy/zagraniczny	domestic trade / foreign trade
bilans handlowy	the trade balance, the balance of trade
handel internetowy	e-commerce
bankowość internetowa	e-banking
import / importer	import / importer
eksport / eksporter	export / exporter
importować / eksportować	to import / to export
inwestować / inwestycja	to invest, to make an investment / investment
konsument / konsumpcja	consumer / consumption
kryzys ekonomiczny	recession, slump
dobra koniunktura	boom
przychód / rozchód	income / expenditure
rynek / czarny rynek	market / black market
siła robocza	workforce
sprzedawać / kupować	to sell / to buy
sprzedawanie/kupowanie dóbr/usług	selling/buying goods/services
sprzedawca / kupujący	seller / buyer
<i>potocznie: wyjść na zero</i>	to break even
	to reach break-even point
wymieniać / dzierżawić	to exchange / to lease
towary	commodities, goods
zysk / strata / wydatki	profit / loss / expenditures

14f.mp3 długość nagrania: 01:29

Dialog: wybory (Elections)

Paul: Hi, Sally! What are you doing here?

Sally: I'm trying to get elected to the local council on Saturday.

Paul: Wow! I see you're standing for the Greens, then.

Sally: That's right! You know, I'm really excited about it! I've never done anything like this before!

Paul: Don't say that too loudly or people won't vote for you!

www.maturazangielskiego.net - bezpłatne materiały, zadania, ogłoszenia, forum, książki...

Sally: Paul!
Paul: Well, it's true! Anyway, have people shown much interest?
Sally: They have! I'm really surprised about it, actually. A few people have been talking to me about global warming and the greenhouse effect and quite a few people have signed the anti-whaling petitions on the table. By the way, I'll give you a nice Green Party sticker if you sign them for me.
Paul: Alright then, here you go.
Sally: Thanks! And here's your sticker!
Paul: Oh, it's beautiful! Have you actually managed to get anybody to vote for you?
Sally: Well, we're doing really well in the opinion polls right now, so we should get a few seats.
Paul: And what are you planning to do for Grimsby if you do get elected?
Sally: We want the council to switch over to using clean forms of energy. And we want to force the local bus companies to use clean fuels too. We're also planning a congestion charge to get people to use buses rather than cars. So, can I count on your vote, Paul?
Paul: Of course you can! Good luck on Saturday!
Sally: Thanks!

Tłumaczenie

Paul: Cześć Sally! Co ty tu robisz?
Sally: Chciałabym zostać wybrana do Rady Miasta w sobotę.
Paul: Wow! Widzę, że kandydujesz z Partii Zielonych.
Sally: Właśnie! Wiesz, naprawdę się cieszę z tego wszystkiego! Nigdy wcześniej nie robiłam takich rzeczy.
Paul: Nie mów tego głośno, bo ludzie nie będą na ciebie głosować!
Sally: Paul!
Paul: Tak, to prawda! Jest jakieś zainteresowanie?
Sally: Tak! Naprawdę jestem tym zaskoczona. Kilka osób rozmawiało ze mną na temat ocieplenia klimatu i efektu cieplarnianego, i całkiem sporo osób podpisało petycję w sprawie zaprzestania połowów wielorybów. A tak przy okazji, dam ci fajną naklejkę z logo naszej partii, jeśli podpiszesz tę petycję.
Paul: W porządku, proszę bardzo.
Sally: Dzięki! Twoja naklejka!
Paul: No, piękna! Udało ci się namówić kogoś, aby oddał na ciebie głos?
Sally: Nieźle wypadamy w sondażach poparcia, więc powinniśmy dostać kilka miejsc.
Paul: A co planujesz zrobić dla <naszego miasta> Grimsby, jeśli zostaniesz wybrana?

Sally: Będziemy chcieli zdecydowanie więcej uwagi poświęcić czystym formom energii. Chcemy też przekonać lokalne firmy zajmujące się transportem publicznym, aby używały czystych paliw. Planujemy wprowadzić opłatę drogową, aby zmusić ludzi do częstszego korzystania z autobusów zamiast z samochodów. No więc mogę liczyć na twój głos, Paul?
Paul: Oczywiście, że możesz! Powodzenia w sobotę!
Sally: Dzięki!